

καθήκοντα τοῦ ἀληθινοῦ πολίτου. Εἰς τὰ ἔογα του ἐπροσπαθοῦσε νὰ ἀναζήσῃ τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα ἀνάμεσα εἰς τὰς παραδόσεις τῆς νέας καὶ εἰς τοὺς ἡτούμονες τοῦ σημερινοῦ Ἑλληνος. Ἡ γλῶσσά του φυσική, ζωντανή, πλούσια, ἀπροσπούτης. Ἡτο ἀφελής καὶ ἀπλοῦς τοὺς τρόπους, πάντοτε εὐγενής, ἀπλούστατος καὶ ἀτημελής τὴν ἐνδυμασίαν, φύλος πολύτιμος καὶ πρὸς πάντας ὑπόφορος καὶ προσηνῶς προσφερόμενος ὅταν ἥδυνατο. Ἡτο δειλός, ἀλλὰ τὸ δίκαιον

τὸν ἔκανε τολμηρότατον. Τὰ μάλιστα ἐνάρετος, τύπος χριστιανοῦ. Ἀμελής ὄμως καὶ ἐνίστε ἀφηγημένος. Ἐστερεῖτο γονιμότητος νοῦ καὶ εἰς τὰ ἔογα του διὰ τοῦτο ἐνίστε καταφαίνονται οἱ κόποι, τοὺς δποίους κατέβαλλεν. Ἀτέχνως μετεπήδα ἐνίστε ἀπὸ ἀντικειμένου εἰς ἀντικείμενον καὶ εὐχαριστεῖτο νὰ συνδυάσῃ ἐνίστε τὸ ὑλαφὸν μετὰ τοῦ σοβαροῦ.

Ἀπέθανεν εἰς Ἀθήνας τῇ 15 Ἀπριλίου τοῦ 1874 ἔτους.

*Ακολουθεῖ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΕΛΒΙΝΙΩΤΗΣ

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΡΟΔΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ¹

ΟΤΑΝ ΠΙΑΣΟΥΝ ΣΤΟ ΧΟΡΟΝ Ο ΓΑΜΠΡΟΣ

ΚΙ' Η ΝΥΦΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ

Μόσκος μυρίζει στὸ χορὸν
μυρίζει² ἡ νύφη κι' ὁ γαμπρός,
κι' ἡ πεθθερὰ κι' ὁ πεθθερός,
κι' οὖλος ὁ κόσμος κι' ὁ λαός
ἀποῦ μαξέντηκεν ἐδῶ.

Κι' ἐγὸν παξάρι δὲ θωρῷ,
οὲ περιβόλιν ἔμπηκα
γγὰ νὰ γοράσω πωρικά
καὶ δυόσμους καὶ βασιλικά.

Ἐκ' εῦρηκα μὰ λιερή
ἀσπορή³ τὰ σὰν τὸ γιασεμί
καὶ κόκκινη σὰν μερτζανί.

Ἡ λιερή ἔκούμπησε
στὸ γιασεμίν κι' ἐπλούμιζε
καὶ τὸ παιδίν ἔρκοντζε²,
πατή της τὸ ποκοίμιζε
πατή της τὸ ναρούριζε.

Κουμήθον σὺ καλὸν παιδί,
σὰν τὸ πουλὶ μέσ' στὸ κλονβί.

Θεέ, καὶ δός μ' ἀπομοηὴ
τὸν νέον ἀποῦ μὲ θωρεῖ,
νὰ μὴν πεθάνῃ καὶ χαθῇ
μόνο στὸν κόσμον νὰ σταθῇ.

Ο τηὸς ἐλιοθύμησε,
μπροστὰ στὴν κόρην ἔκλινε,
τρελλὸς ἐστάθην κι' ἔμεινε,

ἐξάνοιξεν τὴν λιερή
ἀποῦ τὰ νύχα δῶς τὴν πορφή,
ἀσπορή³ τὰ σὰν τὸ γιασιμά,
καὶ κόκκινη σὰν μερτζανί⁴
ἔλαμπεν σὰν τὸν ἥλιο,
ἀποῦ⁵ ξιζε βασίλειο.
Ἡ λιερή⁶ χτενίζονταν,
κι' ἡ κιβωτὸς ἔχτιζονταν,
κι' ἡ Μάρτα⁷ πολεμίζονταν
κι' ὁ νοῦς μου σκανταλίζονταν.
ἄς πά νὰ γίνω ἀσκητής,
ἀφτάλης⁸ καὶ διακονητής
ἄς πάω μέσ'⁹ στὴν ἔρημο
ἴσως καὶ σβύσω τὸν καμὸ¹⁰
τῆς κόρης τὸν ποχωδισμό.
Στρέφω νὰ πά στὴν ἔκκλησά
νὰ μὴ γενῆ¹¹ ποχωδισμά.
Τὶς πόρτας πλάνω καὶ κρατῶ
καὶ τὸν παπάδες ἀρωτῶ
Ἄν ἥρτ¹² ἐδῶ μία κυρὰ
ἀποῦ τὴν¹³ φέγω χασιμά.
Μὲ λέσι δὲν τὴν εἰδασι
καὶ μ' ἐδυσαρεστήσασι.
Ἄς πάω εἰς τὸ δασκαλεὶο
μήπως¹⁴ ὁ νοῦς τῆς ἔβαλε
νάπιτη νὰ μάθῃ γράμματα
νᾶρτη νὰ κάμη¹⁵ θάμματα

¹ Ἰδε ἀρχὴν σελ. 235.

² Ἀρκούδιζε, ἐμαμμάλιζε, ἐπειπατοῦσε μὲ χέρια καὶ μὲ πόδια.

³ Ατοίγγανος, πλανόδιος.

ἀκατανόητα πράματα.

Ἐρώτηξα μαθαίνονσιν
ἢ κόραις νὰ διαβάζουσι;

Εἶπά με, «ἔν εἰνε φυσικὸν
στὶς κόραις τὸ διαβαστικὸν
τὸ Κύρον ἐλέγησον, τ' ἀμήν!»

Μῆν ἤταν νὰ μάθῃ τὸ πλούμι;

Πάω καὶ ποῦ πλούμιζασι,
καὶ ἐμένα δὲν γράψασι.

Πὰ καὶ ἥρτεν κόρη σὰν καὶ ἐσᾶς,
διμορφη στὰ τελέρια σας,

νὰ πάρῃ ἔσωμπλα¹ καὶ πλούμια
ἀποῦ τὴν ἔχω χασματά;

—Γὰρ πέ μας τὰ οημάδια της,
γὰρ πέ μας τ' ἔχει πάνω της;

Ἡ σκουφωρὰ τῆς κεφαλῆς,
φέξιμον τῆς Ἀνατολῆς,

τὰ μάουλά της ὅτραφτονσι
χρουσαῖς καντήλαις καὶ ἄφτονσι,
δικρουσταλλένιος τῆς λαμπὸς
τοῦ νέου τὸν ξεψυχισμός.

Ἐχει στὸν κόρῳ δυὸ βυζιὰ
τοῦ νέου τὸν παρηγορά.

Τὰ δαχτύλια τῆς τὰ δέκα
οἱ ἀγγέλοι τὰ συμθέκα²,
ἔλαμπε σὰν τὸν ἥλιο
ἀποῦ ξίζε βασίλειο.

Μὲ λέσιν ἔν τὴν εἴδασι,
καὶ ἐμὲν ἐσκανταλίσασι.

Στρέφω νὰ πάω στὸ λοντρὸ,
ἴσως νὰ πῆγεν νὰ λοντρῆ,
καὶ τὸ λοντράδιν εὐρηκα
δύο φλοντιὰ τὸν ἔδωκα,
γιὰ νὰ μὲ δῆ νὰ μὴν ὑπαρτῆ
καὶ τὴν ἀλήθευταν νὰ μὲ πῆ.

Μὲ λέει, «γροίκα φίλε μου,
δὲν ἥρτ' αὐτὴ ἀποῦ ζητᾶς
πάρ', τὰ κλειδὰ καὶ ἄγοιξε
καὶ ἐμπα μέσα καὶ ξάνοιξε.»

Οταν τὶς πόρτας ἔντοια τὰ μάρμαρα ἐπάτοντ
μ' ἐφαίνονταν στὰ κέροια μον τὴ Βενετὶα καὶ ἐκρά-
τουν.

Ἡμπα μέσα ἔξαντοιξα
καμμιὰν τῆς ἔν γράφισα.

Στρέφω καὶ ὅξω ἔβγηκα
πολλὰ δυσαρεστήθηκα
πάω τὴν κόρην καὶ ζητῶ
σὲ περιβόλιν ἐγκλεκτό,
πονχεν πολλὰ μυρωδικά
καὶ δυόσμους καὶ βασιλικά,
καὶ κυπαρίσσους καὶ μηλιᾶς
καὶ κόκκινας τριανταφυλλαῖς.

Ἀρχότισσας, βασίλισσας,
ορήσσας καὶ βεζύρισσας
ἐκόβγαν καὶ ἐμυρίζουνταν
στὶς μυρωδιαῖς ἡλιώντρουνταν.⁴
Κι' ἔκει στὸν ἵσκιον τῶν δευτερῶν
είχεν ἔνα χρουσὸ λοντρὸ
ποῦ λούντρουνταν ἡ λιερὴ
μέσα σὲ γούργαν ἀργυρῷ,
μὲ σουλουντράνη δώδεκα
ποῦ τὰ ἔδα καὶ ἐλιώθηκα.

Ἐλούστηκεν ἡ λιερὴ
καὶ ἦβγεν ὅξω γιὰ νὰ δῆ
τὸν ἵσκιον ἵσκιον πορπατεῖ
εἰς τὸ παλάτιν νὰ διαβῆ
καὶ ἀπ' ἔσωθιὸν⁵ τοῦ παλατιοῦ
τοῦ ἀργυροπελεκητοῦ,
ἔκει δυὸ δέντρα στέκουσι
τὴν κόρην παραβλέποντο
εἰς τὸ παλάτιν ποῦ θὰ πᾶ
ἥλιος νὰ μὴν τὴν ἔχτυπα.
Γροικᾶς πᾶσα ποντικῶ λαλιᾶς
ἀποῦ τὸν πάνω στὶς μηλιᾶς
γλυκὰ ἐκελαδούσασι

πολλαῖς χαρᾶς ἀποῦ ξασι.
Τώρα μὲ κάμνεις βλαστημῷ
καὶ ἀποῦ τὴ πλάση μον ζητῶ
νὰ μ' ἐπλασε χρουσὸν ἀπὸ
πάνω στὰ νέφη νὰ πετῶ,
νὰ πῆγα στὸ παλάτιν τῆς
νὰ δῶ καλὰ τὰ κάλλη τῆς.
Στέλλει τὶς βάγαις⁶ κράζει με
καὶ ἀπὸ μακρονὰ φωνάζει με
καὶ ἀποῦ τὸ χέριν πλάννον με
ἔκει κοντά τῆς παίρονο με,
καὶ ἐστρῶσα με βασιλικὰ
καὶ δυόσμους καὶ μυρωδικά,

¹ Σχέδια.

² Συνέθεσαν.

³ Άγρια.

⁴ Ελιγώνοντο.

⁵ Άπ' ὅξω.

⁶ Υπηρέταις.

ἔγνυα κι' ἔκοιμήθη
κι' δλίγον ἐσυνέρτηκα¹
ἔλλα τὰ δῆς τότες χαρᾶς
πατηχίδα καὶ παρηγορᾶς.
Οὐλά τὰ δέντρα θύθισασι²
καὶ τὰ πουλὺα λαλήσασι
κι' οἱ κάμποι λονλούνδισασι
κι' οἱ ποταμοὶ πλημμύρασι.
Παρτοῦ τεμπάχιν³ ἔκαμα
στὶς χώραις ἐδαλάλησα
τὰ κάμουν ἔγαν τονλαρμά⁴
στὴν Πόλην κι' εἰς τὸ Γαλατᾶ
ἀποῦ βροι τὴν ἀγάπη μου
κι' ὑβρια ποὺ τὸ γινάτι μον.

ΟΤΑΝ ΞΥΠΝΟΥΝ ΤΟΥΣ ΝΙΟΝΥΦΦΟΥΣ

Ποῦ ποσπερῆς ἐγνόιζα
τὴν πόρταν ἔν ἐγγύῳ ζα
τώρα ποῦ νεστόρησα⁵
τώρα τὴν ἐγνόισα,
κι' ἥρταν ῥὰ σᾶς χαιρετήσω
καὶ ῥὰ σᾶς παραξυπνήσω.
Ξύπνα, νὺξ, καὶ νιόγαμπρε,
ξύπνα κι' ἐξημέρωσε,
ξύπνα κι' ἐξεφώτισε,
τὰ πουλάκια κηλαδοῦσι
κι' οἱ ἀθρῷοι πορπατοῦσι,
ἡ ἐκκλησιῶς σημάνουσι,
τὰ μοναστήρια ψάλλουσι
κι' εὐλογητὸ δὲ βάλλουσι
μόνον ἐσᾶς ⁶λημένουσι⁶.
Ξύπνα, νὺξ, καὶ νιόγαμπρε,
ξύπνα κι' ἐξημέρωσε,
ξύπνα καὶ τὴν πέρδικά σου
ποῦ χημίζεται⁷ κοντά σου.
—Παράτα με νὰ κοιμηθῶ.
γιατὶ τὸν ὅπτον ἀγαπῶ.
—Ξύπνα, νὺὰ καὶ νιόνυφφη
ξύπνα κι' ἐξημέρωσε
ξύπνα ῥὰ πᾶμε στὸ γιαλό.

νὰ βοῆς πατγίτσας τοῦ γιαλοῦ
καὶ πέρδικας τοῦ λιβαδοῦ.
ποῦχει μὲν τριανταφυλλά
γεμάτην τὰ τριαντάφυλλα
άννοιμένα σφαλιχτά,
κόκκινα καὶ στολιστά.
Φωνάξετε τὴν μάναν της,
ἀπὸν ὑθετεν¹ ἀντάμα της
ἀπὸν τὴν εἶχε στὸ κλονβὶ²
τὴν ἔτρεφε σὰν τὸ πουλί.
—Μάρα μὲν ἐφιαρεύτηκε²
κι' ἀλλοῦ ἐπῆρε κι' ἐθηκε³
μάρα μὲν ὁ ρὺς ποῦ μὲν ἔδωκες
πόφε μαζύ μον ἔθεκε,
στ' ἀγκάλα του μὲν ἐκοίμισε,
γλυκὰ γλυκὰ μὲν ἐφίλησε
φιλᾶ με μά, φιλῶ τον δυό,
φιλᾶ τὸν ἀσπρὸ μον λαιμό.

*Οχι, γνιέ μου, μήν τὸ κάμης
καὶ μαλλώσου μοι γοργὸι μου
κι' εἶνεν καὶ ὑποπῆ δική μου.*

*Φωνάξτε τὸν ἀφέντην της
καὶ τὸ μουσαπέττην της⁴*

νὰ πᾶ νὰ κονθαλῇ κρασὶ⁵
νὰ φέρῃ λύραις κι' ὅργανα,
νὰ τοὺς παραξυνήσουμε
μπάσ⁶ κι' ἐβαροκούμιθηκαν,
ἄνοιξε μας νὰ σᾶς δοῦμε,
κι' ἔγους κι' ἄλλα νὰ σᾶς ποῦμε

— «Ποιὸς εἶσαι καὶ πῶς σὲ λέσι,
γνὰ γὰ ἐστῷ γὰ σᾶς ἀροίξω»

— «Ἐγώ μαι κεῖνος ποῦ θελεσ κι' ἀγάπαν ἡ
καρδιά σου
κι' ἐνυχτοξημερόνυμον μέσα στὴν ἀγκα-

— «Πέ με σημάδα τῆς αὐλῆς γιὰ νῷτων νὰ
σὲ γοῖξω».

— «Μηλὶαν ἔχεις μέσον στὴν αὐλὴν, τὸ κλῆμα φορτωμένο,

$^1\Sigma_{vv\tilde{n}\lambda\vartheta\alpha}$

² "Hv̄θισαν.

³ Λέξις Τονοκική σημαίροντα κήρυγμα.

⁴ Λέξις τουρκική ἀντὶ νουναρμᾶ=τελετὴ, ἔορτή.

⁵ Ἐπανέφερα στὴ μνήμη μον.

⁶ Περιμένουν.

⁷ Κυλίεται μὲ ἀροικταῖς πέργυαις.

¹ Θέχτω=πλαγιάζω, θέγνιω=κομοῦμαι

² Ἐνεπιστεύθης

³ Ἀόο, τοῦ θέχτω

⁴ Τονρω. λέξις=κύριος

5 Μήπως.

κάμνει σταφύλι ραζακί, κάμνει κρασί μοσχάτο,
καὶ ὅπος τὸ πῦῆ νεσταίνεται καὶ πάλαι ἐνεζη-
τᾶ το». — «Αὐτὰ, ξένε μου, ἔργοντα κι' ἡ γειτονὰ σὲ
τὸ ἄπε. — Πέ με σημάδια τοῦ σπιτοῦ νάνοίξω νάμπης
μέσα». — «Χρονοῦ καντήλα κρέμεται στὴ μέσην τοῦ
σπιτοῦ σου, καὶ φέγγει καὶ στολίζεται τὸ ἀγγελικὸν κορμί σου». — «Αὐτά, ξένε μου, ἔργοντα κι' ἡ γειτονὰ σὲ
τὸ ἄπε. — Πέ με σημάδια τοῦ κορμοῦ νάνοίξω νάμπης
μέσα». — «Ἐληγάν ἔχεις στὸ μάγουλον, ἐληγά στὴν ἀμα-
σχάλη κι' ἀνάμεσα στὰ δυό βυζαὶ τὸ ἀστροῦ μὲ τὸ
φεγγάρι». — «Σύρτε, βάγημις, νοίξετε τὸ ξένον νάμπη μέσα
στρώσετε μόσκον πάπλωμα καὶ χλαλὶ! σιντόνι,
γιατὶ τὸ ξέρω ποντρασὶ μὲ τὴ δική μου γνώμη. — «Ἄροιξε, πόρτα τῆς ξαθθῆς, πόρτα τῆς μαν-
ρομάτας πόρτα τῆς καστανομαλλοῦς καὶ τῆς τσακιομ-
μάτας.

Ἄροιξέ μας γιὰ νάνοίξω,
γιὰ τὴν πόρτα θὰ τσακίσω.
Γαμπρέ μου, νὰ τὴν χαίρεσαι αὐτὴν τὴν ρυφ-
φοπούλα τὴν ἄξιαν καὶ τὴν φρόνιμην καὶ τὴν ἀρχον-
τοπούλα.

Φώναξε τὸν κουμπάρο μας
σ' ἐκεῖνον εἰν' τὸ θάρρος μας,
νὰ δόκησ τὸ παξίσι μας
καθὼς εἶνεν τὸ ἀπέτι² μας.
Δείξετε με τὸν κουμπάρο,
κι' ἔχω κι' ἀποῦ κεῖ νὰ πάρω,
τριὰ φλονδάκηα θὰ τὸν πάρω,
καὶ στὴν ρύφην θὰ τὰ βάλω,
νάργη ἔπονσμα μεγάλο
πούχει ἀρχονταρ κουμπάρο.

ΤΟΥ ΚΟΥΜΠΑΡΟΥ ΤΟ ΤΡΑΟΥΔΙ Η ΤΟ ΠΟΤΗΡΙ³

Τοῦ κουμπάρου τὸ γεμάτο⁴
μοστοκάρφατα νε γεμάτο
μοστοκάρφατα καὶ κανέλλας
κι' οὐλον ὅμορφες κοπέλλας.
Τίρος εἰν' τὸ μοστικάϊ;
πούραξε στὴν Ἀκαντζά⁵;
Τοῦ κουμπάρου τοῦ πασᾶ
πούνεν ή Ρόδος κι' ή Βλαχιά.
Τ' ἔχει μέσ⁶ στὸ ἀμπάριν τον;
— Κοπέλλες τὸ γονυμάριν τον⁸.
Δός το μιὰν κι' ἄσ πάῃ κάτω
κι' ή καρδιὰ σου πεθυμᾶ το.
Νάρε γνιὰ σου καὶ χαρά σου
νὰ χαρῆς καὶ τὴν κνοά σου⁹
ποῦ σὲ τρίβει τὴν κοιλιὰ σου
καὶ δροσίζετ' ή καρδιὰ σου.

Απὸ τὴν ἀνέκδοτον Συλλογὴν

Δ. ΔΕΣΠΟΤΑ

¹ Χιλαλί=μετάξι ἀπὸ κουκοῦλι, χεροκλώθεται καὶ γίνεται σπιτίσιο πανί.

² Σύστημά μας, ἔθιμο.

³ Τὸ τραγοῦδι αὐτὸ γάλλεται στοὺς γάμους τῆς πρωτευούσης καὶ τοῦ χωρίου Τριάντα.

⁴ Ἐρνοεῖται τὸ ποτῆρι.

⁵ Μόνιστον πλοῖον.

⁶ Ο λιμήν τοῦ Νεωρίου.

⁷ *Ο παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις Ἀκαντίας, ἦνας ἀπὸ τοὺς πέντε λιμένας τῆς νήσου. Εἶνε περίεργον ποῦ βασιζόμενοι οἱ συγγραφεῖς τῆς μεγάλης Ἰστορίας τῆς Ρόδου (1881) Ἑδονάρδος Μπιλιότης καὶ Ἀββᾶς Κοτούε παράγουν τὴν λέξιν Ἀκαντία ἀπὸ τὸ ἀκανθία καὶ ἀρχαντία.
Φοριῶν.

⁸ *Αν αὐτὸς ποῦ κρατᾷ τὸ ποτῆρι εἶνε ἄγαμος, δ στίχος αὐτὸς τότε λέγεται:
«Να' νεν κι' ἀπὸ τὰ δικά του».